



Obr. 6. Srovnání hlavy figurky z Picího rohu Václava IV. z Drážďan a busty na konzoli sedle v severní chórové kapli staroměstského kostela Matky Boží před Týnem (foto autor, 2017).

Velmi podobný klobouk najdeme např. na kresbě v rukopisu *Scriptum super Apocalypsim cum imaginibus* z Knihovny pražské metropolitní kapituly,⁹ vytvořeném pravděpodobně v polovině 14. století v Avignonu. Ve skupině klečících postav označené nápisem „*thuringi, assones, austrasii, frisones*“



Obr. 7. Muž se špičatým kloboukem. Kresba z rukopisu *Scriptum super Apocalypsim cum imaginibus* (převzato z FRIND 1873, 162).

jej má na hlavě muž zcela vpravo (obr. 7; FRIND 1873, 162). Svým tvarem je pokrývka hlavy z picího rohu také blízká klobouku ležícímu uprostřed Davidova štítu na praporci ze Staronové synagogy, který pražské židovské obci podle kroniky Václava Hájka z Libočan¹⁰ v létě 1357 udělil český král a římský císař Karel IV.¹¹

Medailony

Pod okrajem otvoru, který se přikládal k ústům, roh obtáčí dekorativní pás, posázený šesticí kruhových medailonů, obroubených zkrouteným stříbrným drátem. Medailony byly původně zdobený příhrádkovým smaltem, z něhož se dodnes dochovaly jen nepatrné zbytky. Medailony číslují po směru hodinových ručiček z pohledu člověka, pijícího z rohu (obr. 8).

Na medailonu číslo 1 (obr. 9A) je zobrazen Ježíš Kristus jako ikonografický typ Pantokrator, Vševládce, chybí mu však obvyklá kniha v levé ruce. Tu naopak drží žena s hlavou zahalenou v roušce na protilehlém medailonu číslo 4 (obr. 9D). Protějškem Krista by logicky měla být Panna Maria, k čemuž se přiklání například Evelin WETTER (2006, 373). Ženě však chybí svatozář i jakékoliv církevní odznaky, takže mohla představovat i světskou osobu.¹²

Medailony číslo 3 (obr. 9C) a číslo 5 (obr. 9E) obsahují stylizované rostlinné motivy, podobné těm, které jsou vyryty na stříbrných prstencích u figurky klečícího muže a dvojice lvů. Medailon číslo 6 (obr. 9F) obsahuje gotický štít se znakem Českého království. Pozoruhodné ovšem je, že lev na něm postrádá královskou korunu¹³ a vlastně nemá ani hřívu – podobá se

9 Knihovna pražské Metropolitní kapituly. *Scriptum super Apocalypsim cum imaginibus*, rukopis, sign. Cim 5. pap.

10 „Zide mají míti Červenu Koruhev a na ní Štít Davidův a Pečet Šalomunovu“ (HÁJEK Z LIBOČAN 1541, fol. CCCXXXV).

11 Současní historikové většinou Hájka nepovažují za hodnověrný zdroj, nicméně údaje z jeho současnosti i dob, o nichž mohl čerpat informace z kronik, bývají přesné. Zájemce o hlubší pochopení židovské symboliky odkazují na obsáhlou studii Alexandra PUTIKY (1993).

12 Na základě konzultace autora s prof. PhDr. Ing. Janem Roytem, Ph.D., DSc..

13 Na chybějící korunu poprvé upozornil Milan Augustin Jareš.

zemřel nejspíše roku 1391. Čtvrcený štít snad užíval také Václav z Buřenic, zvaný Králík (asi 1345–1416), probošt vyšehradské kapituly, kancléř Českého království a patriarcha antiochijský. Ten měl jako mnohoobročník a jeden z nejbohatších českých prelátů své doby¹⁹ na tak velkorysý dar prostředky a jako králův diplomat a věrný spojenec i důvod. Doklady o jeho podílu na vzniku picího rohu však chybějí.



Obr. 11. Vévoda Jan II. Bavorský, otec Žofie Bavorské, a jeho erby (postava vlevo). Malba z rukopisu ze 16. století *Abbildungen bayrischer Regenten von Bavarus bis Sigmund* (Bavorská státní knihovna, sign. Cgm 2822, fol. 13r; dostupné na <<https://bildsuche.digitale-sammlungen.de/index.tml?c=viewer&bandnummer=b-sb00074190&pimage=00039&lv=1&v=100&l=en>> [vid. 2017-09-21]).

Obr. 12. Pečeť Konráda z Rauesendorfu na zakládací listině kaple Božího Těla a Krve z 1. 4. 1382 (převzato z AUKP L-I, obrázek č. 25).



Obr. 13. Pečeť Ctibora Tlama z Drastru na zakládací listině kaple Božího Těla a Krve z 1. 4. 1382 (převzato z AUKP L-I, obrázek č. 77).

Emblém na víčku

Otvor picího rohu zakrývá stříbrné víčko o průměru 12,3 cm, na jehož vnitřní straně se nachází kruhový emblém zdobený rytinou a smaltem, provedený technikou *basse-taille*. Půvabný a překvapivě moderně působící výjev zobrazuje ležící laň²⁰ na pozadí lesa a další malé zvíře (veverku?) v koruně stromu. Na větvi stromu vlevo je zavěšen věnec (obr. 14).

Téma lesa může odkazovat na osobu Václava IV., jenž byl náruživým lovcem. Emblém však v sobě skrývá také symbolický obsah, jehož skutečný význam už možná nejsme schopni rozšířovat. Slovo laň (*cerva*) se ve Vulgátě objevuje celkem třikrát: Příslaví 5,19, Jeremiáš 14,5 a Job 39,1. Žádná z těchto pasáží se však zřejmě k picímu rohu nevztahuje. Podstatný je 2. verš žalmu 41 (příp. 42) „Jako jelen touží po pramenech vod, tak touží duše má po tobě, Bože“,²¹ častokrát vykládaný církevními autoritami, který však jasně mluví o jelenu, nikoliv o lani. Jelen byl též symbolem Ježíše Krista (ROYT/ŠEDINOVÁ 1998, 142). Laně patřily k atributům starořecké bohyně lovu a Měsíce Artemis. Jeleni a laně byli od starověku zvířaty královskými a směli je lovit pouze panovníci.

Věnec (*corona*) v antice byl předobrazem středověkých královských korun. Je zavinutý sám do sebe, takže – podobně jako prsten – představuje nekonečnost. Věnec připomíná osobní symbol Václava IV. – točenci a také obruč ze znaku bratrstva Obruče s kladivem. Věnec je symbol ambivalentní – na jedné straně znamená slávu, vítězství, zasvěcení mystické i sexuální, na druhé smutek a smrt (COOPEROVÁ 1999, 207). Oba tyto antipody se spojují v trnové koruně na hlavě Ježíše Krista, jež je znakem utrpení i mučednické smrti stejně jako znovuzrození a věčného života.



Obr. 14. Picí roh Václava IV., lovecký motiv na vnitřní straně víčka rohu (foto R. Richter, 2017).

¹⁹ Roku 1399 zaplatil z vyšehradského probošství papežským desátek 20 kop pražských grošů (TOMEK 1873, 13), takže jeho roční příjmy jen z této prebendy činily odhadem 400 kop grošů ročně.

²⁰ Za odborné určení zvíře děkuji RNDr. Josefu Štychovi, prvnímu velmistru obnoveného Řádu svatého Huberta v Kuksu.

²¹ V hebrejštině je též ve 2. verši 41 (příp. 42) podle různých verzí užito slovo *ayyal*, jelen. Viz <<http://biblehub.com/interlinear/psalms/42-1.htm>> [vid. 2017-11-09]. Vulgata překládá „*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.*“ Viz <<http://www.drbo.org/lvb/chapter/21041.htm>> [vid. 2017-11-09].